

GL-014005

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

March / April - 2019

BAOOE404 : Sanskrit

(સાહિત્યદર્પણ)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કારિકા સમજાવો : 4
- (1) भवेदभिनयोऽवस्थानुकारः स चतुर्विधः ।
आङ्गिको वाचिकश्चैवमाहार्यः सात्त्विकस्तथा ॥
- (2) यन्नाटयवस्तुनः पूर्वं रङ्गविध्नोपशान्तये ।
कुशीलवाः प्रकुर्वन्ति पूर्वरङ्गः स उच्यते ॥
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો : 10
- (1) नाटकलक्षणम्
- (2) गर्भाङ्कः
- (3) प्रस्तावना-प्रकाराः
- (4) कथावस्तु भेदाः
- 2 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કારિકા સમજાવો : 4
- (1) मध्येन मध्यमाभ्यां वा पात्राभ्यां संप्रयोजितः ।
शुद्धः स्यात्स तु संकीर्णो नीचमध्यमकल्पितः ॥
- (2) अवस्थाः पञ्च कार्यस्य प्रारब्धस्य फलार्थिभिः ।
आरम्भयत्नप्राप्त्याशानियताप्तिफलागमाः ॥
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો : 10
- (1) अर्थोपक्षेपकाः ।
- (2) प्रवेशकः ।
- (3) अर्थप्रकृतयः ।
- (4) पञ्च संधयः ।

3 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કારિકા સમજાવો : 4

(1) ચતુઃષ્ઠિવિધં હ્યોતદંગં પ્રોક્તં મનીષિભિઃ ।

કુર્યાદનિયતે તસ્ય સંધાવપિ નિવેશનમ્ ॥

(2) સંપાદયેતાં સંધ્યંગં નાયકપ્રતિનાયકૌ ।

તદભાવે પતાકાઘાસ્તદભાવે તથેતરત્ ॥

(બ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 10

(1) અહં પત્રં _____ । (લિખામિ, લિખસિ, લિખતિ)

(2) મયઙ્કઃ પ્રશ્નં _____ । (પૃચ્છસિ, પૃચ્છતિ, પૃચ્છામિ)

(3) બાલાઃ શનૈઃ પત્રાણિ _____ । (લિખસિ, લિખતિ, લિખન્તિ)

(4) મયૂરઃ શનૈઃ _____ । (નૃત્યામિ, નૃત્યતિ, નૃત્યસિ)

(5) અહં શીઘ્રં પ્રશ્નં _____ । (પૃચ્છામિ, પૃચ્છસિ, પૃચ્છ)

(6) હીના સમ્યક _____ । (લિખસિ, લિખામિ, લિખતિ)

(7) હે સીતે, ત્વં કિં _____ । (પૃચ્છતિ, પૃચ્છામિ, પૃચ્છસિ)

(8) શિક્ષકાઃ ! વયં શનૈઃ _____ । (પૃચ્છતુ, પૃચ્છસિ, પૃચ્છામઃ)

(9) મહેશઃ ત્વં _____ । (લિખ, લિખસિ, લિખતિ)

(10) _____ ! પત્રં લિખ । (બાલં, બાલા, બાલ)

4 (અ) સંસ્કૃત નાટકની ઉત્પત્તિ અંગેના વિવિધ મતોની ચર્ચા કરો. 8

અથવા

(અ) કાવ્યશાસ્ત્રના સંપ્રદાયો વિશે નોંધ લખો. 8

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 6

(1) કાવ્યસ્ય આત્માધ્વનિઃ ।

(2) ભારતીય નાટ્યશાસ્ત્રની પરંપરા

(3) વિશ્વનાથનું જીવન

(4) સાહિત્યદર્પણનું વિષયવસ્તુ

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

8

- (1) નાટકનું કથાવસ્તુ _____ હોવું જોઈએ.
(કલ્પિત, ણ્યાત, અણ્યાત)
- (2) વિશ્વનાથ રૂપકના _____ પ્રકારો આપે છે.
(દશ, અષ્ટાદશ, અષ્ટ)
- (3) ધ્વન્યાલોકના રચયિતા _____ છે.
(ભરત, જયદેવ, આનંદવર્ધન)
- (4) વિશ્વનાથ પ્રસ્તાવનાને _____ કહે છે.
(આમુખ, પ્રરોચના, પ્રકરી)
- (5) આચાર્ય ભરતે _____ અભિનયને નાટકનું શરીર કહેલ છે.
(વાચિક, આંગિક, આહાર્ય)
- (6) _____ સંસ્કૃતપ્રાયો વાગ્વ્યાપારો નટાશ્રયઃ ।
(ભારતી, આરભટી, ગૌડી)
- (7) સાત્વિક અભિનય _____ સાથે સંબંધ ધરાવે છે.
(વેશભૂષા, મન, વાણી)
- (8) 'સાહિત્યદર્પણ' ના રચયિતા _____ છે.
(મમ્મટ, વિશ્વનાથ, દંડી)

(બ) યોગ્ય જોડકાં જોડો :

6

અ	બ
(1) નાન્દી	(1) વાક્યં રસાત્મકં કાવ્યમ્
(2) વિશ્વનાથ	(2) ક્ષેમેન્દ્ર
(3) સૂત્રધારઃ	(3) જગન્નાથ
(4) રસગંગાધર	(4) સૂત્રં ધારયતિ ઇતિ
(5) નાટ્યં	(5) આઠ કે બાર પદોથી યુક્ત
(6) ઔચિત્ય વિચાર	(6) ભિન્નરુચેર્જનસ્ય બહુધાપ્યેકં
સમારાધનમ્